

Lasse Grønning i RÆSON om Israels valg:

Arbejderpartiets redningshold

Er Arbejderpartiets nyvalgte leder Amir Peretz for uuddannet, uerfaren og venstreorienteret til at lede det israelske Arbejderparti og dermed ikke en troværdig premierministerkandidat? Sidste år vandt Peretz overraskende formandsposten fra Shimon Peres, bl.a. på sin modstand mod Sharon-regeringens økonomiske politik – i en tid hvor det menes, at 20% af israelerne lever under fattigdomsgrænsen. Implicit er Peretz derved i gang med at dreje Arbejderpartiet mod venstre. Hans problem er blot, at mange af Israels lavere indkomstgrupper traditionelt set har været tilbøjelige til at stemme borgerligt – bl.a. på Likud.

Af Lasse Grønning

Sharons uventede exit fra den politiske arena og Hamas' valgsejr i de palæstinensiske områder tilførte valgkampen i Israel øget dramatik. Den generelle vurdering blandt menige israelere var, at feltet nu var åbent for overraskelser. Men en måned før valget ligger Sharons parti Kadima stadig overordentligt lunt i meningsmålingerne og ligner en sikker vinder. Valgkampen går nu ind i sin sidste og afgørende fase. Hvis bølgen af "Kadima-sympati", der fulgte Sharons hjerneblødning, lægger sig, kan der opstå plads til det uventede – og særligt Likud og Arbejderpartiet vil have mulighed for at vinde tabte stemmer tilbage.

I spidsen for det israelske socialdemokrati, Arbejderpartiet, står den nyvalgte Amir Peretz. Partiet, der sad på regeringsmagten fra Israels etablering i 1948 til 1977, har igennem tiden været hjemsted for Israels store politikere. Listen over internationale berømteder fra Arbejderpartiets rækker er lang: David Ben Gurion, Golda Meir, Yitzhak Rabin, Shimon Peres og Ehud Barak for blot at nævne den tunge liga. Men til manges overraskelse tabte Peres sidste år formandsposten til den internationalt ukendte Amir Peretz, der på mange måder er en atypisk israelsk toppolitiker. Han har ikke en militær- eller diplomatkarriere bag sig og er ikke askenazi (jøde af europæisk afstamning). Tværtimod er han sefardisk (mellemøstlig) jøde fra Marokko; han kommer fra Israels fattige områder i syd, har ingen længerevarende uddannelse og er fagforeningsmand.

Peretz er dog ikke noget ubeskrevet blad i israelsk politik. I midtårerne blev han valgt til

borgmester i Sderot, i 1988 fandt han vejen til det israelske parlament Knesset og i 1995 blev han formand for det israelske SID, Histadrut. Peretz har i løbet af sin politiske karriere været fredens og de lavere indkomsters repræsentant og dermed placeret på Arbejderpartiets venstrefløj.

Håb for fred?

Idéen om Peretz som premierminister gav fredsbevægelserne fornyet håb om en mere dialogbaseret og progressiv fredsproces mellem Israel og palæstinenserne. Peretz støtter både fredsbevægelsen *Peace Now*, der arbejder for Israels ret til stabile grænser i henhold til 1967-grænsedragningen samt dannelsen af en palæstinensisk stat, og den såkaldte Geneve-plan, der er et færdigskrevet, men uofficielt bud på en fredsaftale mellem Israel og palæstinenserne. Aftalen blev indgået i 2003 mellem hovedsageligt israelske og palæstinensiske intellektuelle. I forhold til den internationalt anerkendte Køreplan For Fred har han indtaget en kritisk position. Den af EU, USA, Rusland og FN administrerede Køreplan pålægger den palæstinensiske administration at gennemføre demokratiske reformer og en aktiv indsats mod terrorismen i Israel. Israel skal til gengæld stoppe bosættelsernes udvidelse og understøtte den palæstinensiske reformproces. Køreplanen havde oprindeligt 3 faser, hvor den sidste fase skulle indeholde de endelige forhandlinger om fred. Målet var, at den sidste fase af køreplanen skulle falde i 2005! Peretz har således udtrykt, at køreplanen er

opskriften på politisk stagnation og spild af tid, da den i hans optik er for løst formuleret. Peretz ønsker i stedet direkte forhandlinger med palæstinenserne om den fremtidige fredsaftales endelige ordlyd: Ingen store og flotte diplomatiske gloser og overskrifter, der kun dækker over mangel på politisk indhold, men lige til biddet! Han accepterer oprettelsen af en palæstinensisk stat og forventer selv at kunne skabe en løsning på den langtrukne konflikt i løbet af en periode på tre år. På spørgsmålet om Jerusalems status, der angiveligt vil være den største forhindring for en endelig fredsaftale, har partileders holdning været, at byen skal forblive Israels hovedstad og udelt. Men partiet har i for nylig fremlagt forslaget, at Israel kan opgive kvarterer i Østjerusalem i forbindelse med fredsforhandlinger. Måske er partiledelsen inspireret af en meningsmåling i avisen Yedioth Ahronoth, der viste, at godt og vel halvdelen af Israels befolkning er villig til at lade Jerusalem dele mod at få fred. Peretz afviser dog, at en fredsaftale vil give palæstinensiske flygtninge mulighed for at vende tilbage. Han accepterer oprettelsen af en palæstinensisk stat og forventer selv at kunne skabe en løsning på den langtrukne konflikt i løbet af en periode på tre år.

Det slog skår i fredsaktivisters optimisme, da Peretz i november 2005 accepterede planerne om at udvide Maale Adumim-bosættelsen med op til 350 boliger. Bosættelsen er en af de største med omkring 32.000 indbyggere og vil - grundet størrelsen og sin geografiske beliggenhed ved Jerusalem - næsten sikkert tilfalde Israel i en fredsaftale. Ikke desto mindre er Peretz i sikkerhedspolitiske spørgsmål en politiker, der tror på bløde løsninger. Han ønsker samtale frem for fysisk konfrontation. Enkelt sagt er han Israels eksempel på en klassisk politisk due.

Peretz accepterer oprettelsen af en palæstinensisk stat og forventer selv at kunne skabe en løsning på den langtrukne konflikt i løbet af en periode på tre år.

Modstanden mod Netanyahus økonomiske politik

Som leder af Histadrut blev Peretz kendt for sin brug af omfattende og lammende strejker som politisk

afpresningsmiddel. Op til sit valg som formand gjorde han sig bemærket ved at tale imod Arbejderpartiets samarbejde med Sharon-regeringen og den økonomiske politik, som Benjamin Netanyahu førte fra Finansministeriet, der prioriterede markedsliberaliseringer og nedskæringer på det sociale område for at tænde op under den kriseramte israelske samfundsøkonomi. Resultatet af Netanyahu's politik har været, at de lavere indkomstgrupper har oplevet øget fattigdom, mens de højere indkomstgrupper siges at opleve et større økonomisk råderum. Det menes, at 20% af Israels befolkning lever under fattigdomsgrænsen. Modstanden mod den Netanyahu'ske økonomipolitik er på den baggrund blevet Peretz's platform, og implicit er han derved i gang med at redefinere Arbejderpartiet ved at dreje det mod venstre på den politiske højre-venstre skala. Hans kernevælgergruppe udregnes derfor til potentielt at være alle, som har oplevet forringede sociale kår under den udgående regerings økonomiske politik. Det vil overordnet sige de lavere indkomstgrupper, arbejdsløse, pensionister og studerende.

Hans problem er blot, at Israels lavere indkomstgrupper traditionelt set har været tilbøjelige til at stemme mod højre, på for eksempel Likud eller det religiøse parti Shas, der primært har haft fattige sefardere som målgruppe. For at få deres stemme lovede han højere børnepengesaftaler, en stigning i minimumslønnen på 30%, rentefri studielån - og at aflyse stramninger på uddannelses-, pensions- og sundhedsområdet. Pengene skal blandt andet komme fra reducerede sikkerhedsudgifter.

Redningsholdet

Men arbejderpartiets askenazi-kernevalgere forholder sig skeptiske over for Peretz's evne til at lede Israel. Mange ser ham som lettere upoleret, uuddannet, for uerfaren i sikkerhedspolitiske anliggender og måske lige en millimeter for sefardisk og socialistisk anlagt i sin kommunikationsform.

Arbejderpartiets top har indset denne defekt og har været ude for at hente kompenserende kandidater til partilisten til valget i marts. Avishai Braverman, der er tidligere leder af Ben Gurion Universitetet og en anerkendt verdensbankøkonom, skal tilføre partiet en profil af økonomisk troværdighed. Braverman er kendt for sin tro på, hvad der muligvis kan kaldes, den skandinaviske samfundsmodel: Han mener, at velstand bedst sikres i samspillet mellem borgernes adgang til offentlige velfærdsydelser og en kontrolleret markedsøkonomi,

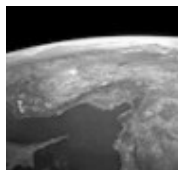
der giver plads til erhvervslivets mulighed for at skabe profit. Den anerkendte og feministiske tv-journalist Shelley Yahimovich skal fjerne opmærksomheden fra Peretz's rustne intellektuelle profil og tiltrække Israels "café latte"-miljøer. Yahimovich er kendt for sin kamp for sociale rettigheder og anses for at have det nødvendige potentiale til en politisk kometkarriere. Hertil kommer, at hun fast parodieres i det meget populære satireprogram Eretz Nehederet, hvilket har styrket hendes offentlige profil på en yderst effektiv måde. Hendes kandidatur for Arbejderpartiet er med til at cementere den igangværende venstredrejning i partiet. Endeligt skal Ami Ayalon, tidligere chef for intern sikkerhed og en af de såkaldte fredsgeneraler, stå bag Peretz og derved forhøje partiets sikkerhedspolitiske anseelse. Ayalon har i relation til konflikten med palæstinenserne sagt, at Israel inden 2010 skal evakuere alt på Vestbredden bortset fra de største bosætterblokke. Ayalon er således en af de mest fremtrædende duer i det israelske sikkerhedsetablisement. På det sikkerhedspolitiske område vil Peretz og Ayalon angiveligt køre et tæt parløb af den simple grund, at de vil være enige om prioriteringerne på området. Med høj sandsynlighed vil Peretz i offentligheden så vidt muligt overlade rampelyset til Ayalon på de sikkerhedspolitiske områder for ikke at gøre sig selv til skydeskive for sin begrænsede erfaring med sikkerhed.

Den næste måned vil vise, om Arbejderpartiet og Likud kan "spinne" sig til flere vælgere og dirigere Kadimasympatien ud i sandet.

Skønt redningsholdet er på plads, er det dog meget stejlt op ad bakke for Peretz. Meningsmålingerne tilskriver Arbejderpartiet omkring 17-20 mandater i den kommende Knesset-samling, der i alt har 120 sæder. Men som sagt har Sharons farvel til politik muliggjort en potentiel politisk reorientering blandt israelerne. Kynisk set: Sharons helbredstilstand er Peretz' (og for den sags skylds Netanyahu's) chance til at gøre meningsmålingerne til skamme. Den næste måned vil vise, om Arbejderpartiet og Likud kan "spinne" sig til flere vælgere og dirigere Kadimasympatien ud i sandet. Forudsætningen for, at dette kan ske, er, at Arbejderpartiets og Likuds valgkampagner når ud til de israelske "kakkelborde",

og Kadimas lederskab begår fatale fodfejl i valgets sidste fase. Sker det, kan valgets udfald blive broget: med tre mellemstore partier Kadima, Arbejderpartiet og Likud, der kan blive gensidigt afhængige under en vanskelig regeringsformation.

Lasse Holm Grønning (f. 1977) er cand. mag i historie fra Københavns Universitet med speciale i israelske samfundsforhold og bifag i internationale relationer fra Università degli Studi Roma 3. Han opholder sig pt. i Tel Aviv, hvor han er researchstuderende ved Bar Ilan Universitetet, Israel 2004-05. Han har tidligere været stagiaire i Europa-Parlamentet og ved den danske delegation til OPCW, Haag.